

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Procesiniai terminai

Procesiniai terminai

Vengrija

1 Kokių rūšių terminai taikomi civiliniame procese?

Procesiniai veiksmai, kuriais siekiama sukelti teisinės pasekmės, paprastai gali būti atliekami per įstatymuose nustatytus konkrečius terminus. Tokios nuostatos yra įtvirtintos materialinėje ir procesinėje teisėje.

Atitinkamos sąlygos pagal materialinę teisę iš dalies yra nustatytos taisyklėse, reglamentuojančiose teisę kreiptis į teismą ir senaties terminus. Jose nustatyti civilinių bylų terminai. Šių apribojimų išimties įstatyme nustatytos tik siekiant užtikrinti besąlyginį reikalavimų (pvz., turtinių) įvykdymą. Kai kuriuos procesinius veiksmus teisėtai galima atlikti tik per konkretų terminą. Tam tikrais atvejais termino trukmė yra aiškiai nustatyta įstatyme, pvz., paduodant skundą (įstatymo nustatytas terminas), o kitais atvejais, pvz., ištaisant trūkumus, termino trukmę nustato teismas (teismo nustatytas terminas).

Materialinėje teisėje nustatytų procesinių terminų skaičiavimo būdas iš esmės skiriasi nuo procesinėje teisėje taikomo terminų skaičiavimo būdo; tą patį galima pasakyti apie pasekmes, atsirandančias nesilaikant šių dviejų rūšių terminų. Nesilaikant materialinėje teisėje nustatyto termino prarandamos teisės ir jų negalima susigrąžinti pateikiant termino praleidimą pateisinančius įrodymus. Tokie įrodymai gali būti priimami tik tuo atveju, jeigu taikomas senaties terminas ir jeigu laikomasi susijusių materialinės teisės taisyklių. Procesinių terminų atveju reikia atskirti subjektyvius ir objektyvius terminus. Subjektyviems terminams priklauso terminai, kurie pradedami skaičiuoti nuo tos dienos, kurią atitinkama šalis gavo pranešimą, o neigiamas pasekmes, atsiradusias praleidus šį terminą, paprastai galima ištaisyti pateikiant prašymą dėl *restitutio in integrum* (prašymas pratęsti terminą), o objektyvūs terminai nėra susiję su pranešimo įteikimu atitinkamai šaliai ir neigiamų pasekmių, atsiradusių praleidus šį terminą, paprastai negalima ištaisyti pateikiant prašymą dėl *restitutio in integrum*.

2 Nedarbo dienų, numatytų 1971 m. birželio 3 d. Reglamente (EEB, Euratomas) Nr. 1182/71, sąrašas.

Pagal 2012 m. Darbo kodekso įstatymo 102 straipsnio 1 dalį toliau nurodytos dienos yra laikomos nedarbo dienomis: sausio 1 d., kovo 15 d., pirmoji Velykų diena, gegužės 1 d., Sekminės, rugpjūčio 20 d., spalio 23 d., lapkričio 1 d., gruodžio 25 ir 26 d.

3 Kokios yra bendrosios civilinio proceso terminų taisyklės?

Terminai skaičiuojami dienomis, mėnesiais arba metais. Pirmoji dienomis skaičiuojamo termino diena nėra įskaičiuojama į terminą. Termino pradžios diena yra diena, kurią buvo atliktas veiksmas arba įvyko kitas įvykis (pvz., dokumento įteikimas, paskelbimas), dėl kurio pradedamas skaičiuoti terminas. Mėnesiais arba metais skaičiuojami terminai pasibaigia tą mėnesio dieną, kuri atitinka termino pradžios dieną, arba, jeigu tokios dienos nėra, paskutinę to mėnesio dieną. Jeigu paskutinė termino diena yra nedarbo diena, terminas pasibaigs tik pirmąją po termino pabaigos einančią darbo dieną. Terminas pasibaigia paskutinės dienos pabaigoje; tačiau dokumentų pateikimo teismui arba veiksmų, kurie turi būti atliekami teisme, atlikimo galutiniai terminai pasibaigia kartu su įstaigų darbo valandų pabaiga. 1952 m. įstatymo Nr. III dėl Civilinio proceso kodekso (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 103–112 straipsniuose nustatytos bendrosios taisyklės, kurios taikomos visiems kitiems civilinėse bylose galiojantiems terminams.

4 Kai tam tikrą veiksmą ar formalumą reikia atlikti per nustatytą laiką, kada pradedamas skaičiuoti terminas?

Termino pradžios diena yra diena, kurią buvo atliktas veiksmas arba įvyko kitas įvykis (pvz., dokumento įteikimas, paskelbimas), dėl kurio pradedamas skaičiuoti terminas. Pirmoji dienomis skaičiuojamo termino diena nėra įskaičiuojama į terminą.

5 Ar dokumentų perdavimu ar įteikimo būdas (dokumentą asmeniškai įteikia antstolis arba pašto darbuotojas) gali turėti įtakos termino eigos pradžiai arba ją pakeisti?

Kalbant apie terminų skaičiavimą, pažymėtina, kad Civilinio proceso kodekse nedaroma jokie skirtumo tarp dokumentų įteikimo būdų. Tačiau taikomos kai kurios specialios nuostatos, jeigu dokumentais keičiamasi elektroniniu būdu. Kai kurie dokumentai ekspertui siunčiami popierine forma, net jeigu ekspertas su teismu bendrauja elektroninėmis priemonėmis: teismas pateikia ekspertui popierinius teismo dokumentų priedus arba tai daro naudodamas kitokią duomenų saugojimo laikmeną, jeigu, atsižvelgiant į didelį priedų kiekį arba kitokią duomenų saugojimo laikmeną, šių dokumentų skaitmenizavimas taptų neproporcinga arba itin didele našta arba jeigu abejojama popierinio dokumento autentiškumu. Jeigu dėl nurodytų priežasčių teismas prie siunčiamų elektroninių dokumentų prideda popierines kopijas, terminas pradedamas skaičiuoti nuo priedo gavimo dienos. Civilinio proceso kodekse nurodytose bylose su byla susijusius dokumentus ir teismo dokumentus jau galima įteikti elektroniniu būdu. Į įstatymu arba teismo nustatytą terminą neįskaičiuojamos dienos, kai tokia elektroninė dokumentų įteikimo sistema neveikė ne mažiau kaip keturias valandas.

Jei dokumentai byloje perduodami elektroninėmis priemonėmis, netaikoma, kad terminas praleistas, jei dokumentas buvo elektroniniu būdu, pagal nustatytus IT reikalavimus, pateiktas teismui ne vėliau kaip paskutinę termino dieną. Termino nustatymo tikslais laikoma, kad dokumentas pateiktas tada, kai iš teismo IT sistemos buvo išsiųstas teisės aktuose nustatytos formos gavimo patvirtinimas. Nacionalinės teismų administracijos pirmininkas nustato formą, kuri naudojama pateikiant dokumentus laikmenose. Laikmena teismui turi būti pateikta asmeniškai arba paštu ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo tada, kai gautas teismo patvirtinimas, kad ta forma gauta. Dokumentų pateikimo sistemoje teismas automatiškai išsiunčia pranešimą apie laikmenos gavimą. Laikoma, kad dokumentas pateiktas teismui tą dieną, kuri nurodyta pranešime apie formos gavimą teisme.

6 Jeigu termino eiga prasideda nuo įvykio, ar diena, kurią įvyko tas įvykis, į terminą įskaičiuojama?

Pirmoji dienomis skaičiuojamo termino diena nėra įskaičiuojama į terminą. Termino pradžios diena yra diena, kurią buvo atliktas veiksmas arba įvyko kitas įvykis (pvz., dokumento įteikimas, paskelbimas), dėl kurio pradedamas skaičiuoti terminas.

7 Kai terminas išreikštas dienomis, skaičiuojamos kalendorinės ar darbo dienos?

Kai terminas skaičiuojamas dienomis, tai reiškia, kad skaičiuojamos tik kalendorinės dienos. Tačiau jeigu paskutinė termino diena yra nedarbo diena, terminas pasibaigia tik po šios dienos einančią pirmąją darbo dieną.

8 Kaip skaičiuojamas savaitėmis, mėnesiais arba metais išreikštas terminas?

Mėnesiais arba metais skaičiuojami terminai pasibaigia tą mėnesio dieną, kuri atitinka termino pradžios dieną, arba, jeigu tokios dienos nėra, paskutinę to mėnesio dieną.

9 Kada baigiasi savaitėmis, mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas?

Mėnesiais arba metais skaičiuojami terminai pasibaigia tą mėnesio dieną, kuri atitinka termino pradžios dieną, arba, jeigu tokios dienos nėra, paskutinę to mėnesio dieną.

10 Jeigu terminas baigiasi šeštadienį, sekmadienį, valstybinių švenčių dieną arba kitą nedarbo dieną, ar jis pratęsiamas iki pirmos po jos einančios darbo dienos?

Taip.

11 Ar tam tikroms aplinkybėms terminai gali būti pratęsimi? Kokiomis sąlygomis?

Be pirmiau minėtų atvejų, teismas, remdamasis bet kokia pateisinama priežastimi, gali tik vieną kartą pratęsti savo nustatytą terminą; terminas, įskaitant pratęstą terminą, negali būti ilgesnis nei keturiasdešimt penkios dienos, išskyrus atvejus, kai ekspertas išvadą gali parengti tik per ilgesnį terminą. Senaties terminai gali būti pratęsimi tik įstatyme aiškiai nurodytais atvejais. Į dienomis skaičiuojamą terminą kasmet neįskaičiuojamas laikotarpis nuo liepos 15 d. iki rugpjūčio 20 d. (šiuo metu teismai atostogauja). Jeigu mėnesiais arba metais skaičiuojamas terminas turi baigtis per teismų atostogas, jis baigsis tą dieną, kuri atitinka termino pradžios mėnesį, arba, jeigu ši diena taip pat yra teismų atostogų diena, pirmąją dieną po teismų atostogų. Įstatyme taip pat numatytos su teismų atostogomis susijusios išimties. Teismas būtinai turi atkreipti šalių dėmesį į tokias išimtis. Jeigu bylos nagrinėjamos ne teisme ir joms taikomi kiti teisės aktai, išskyrus Civilinio proceso kodeksą, nuostatos dėl teismų atostogų gali būti taikomos tik tuo atveju, jeigu tai nustatyta atskirame įstatyme.

12 Kokie skundų padavimo terminai?

Paprastai skundas gali būti paduodamas per 15 dienų nuo pranešimo apie sprendimą įteikimo, o byloje dėl įsakomųjų vekselių – per 3 dienas.

13 Ar teismai gali pakeisti terminus, visų pirma atvykimo į teismą terminus, arba nustatyti specialų atvykimo į teismą terminą?

Teismas, remdamasis bet kokia pateisinama priežastimi, gali tik vieną kartą pratęsti savo nustatytą terminą; terminas, įskaitant pratęstą terminą, negali būti ilgesnis nei keturiasdešimt penkios dienos, išskyrus atvejus, kai ekspertas išvadą gali parengti tik per ilgesnį terminą. Senaties terminai gali būti pratęsimi tik įstatyme aiškiai nurodytais atvejais.

14 Jeigu asmeniui, gyvenančiam toje vietoje, kurioje jam būtų pratęstas terminas, apie veiksmą, kurį jis turi atlikti, pranešama toje vietoje, kurioje gyvenantiems asmenims terminas nepratęsiamas, ar šis asmuo praranda galimybę pasinaudoti pratęstu terminu?

Vengrijoje galiojančiose civilinio proceso taisyklėse nenumatyta galimybė pratęsti terminą atsižvelgiant į šalių gyvenamąją vietą. Tačiau termino nesilaikymas gali būti pateisinamas, jeigu su šalimis dėl pateisinamos priežasties nepavyko susisiekti asmens duomenų ir adresų registre nurodytu adresu.

15 Kokios terminų nesilaikymo pasekmės?

Išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip, terminą praleidusios šalys nebegali teisėtai atlikti procesinių veiksmų. Neatlikus šių veiksmų, pasekmės, išskyrus įstatyme nustatytus atvejus, atsiranda automatiškai be išankstinio įspėjimo. Jeigu įstatyme nustatyta, kad termino praleidimo pasekmės atsiranda tik apie tai iš anksto informavus arba priešingai šaliai pateikus prašymą, neatliktas veiksmas gali būti atliekamas arba per pranešime nurodytą terminą, arba iki bus pateiktas prašymas, arba, jeigu prašymas pateikiamas bylos nagrinėjimo metu, iki bus priimtas atitinkamas sprendimas. Jeigu kuri nors šalis negali atlikti veiksmo dėl visuotinai žinomo gamtinio reiškinių arba kitų nuo jos nepriklausančių priežasčių, tai negali būti laikoma veiksmo neatlikimu. Termino nesilaikymo pasekmės nebus taikomos, jeigu dokumentas teismui registruotu laišku išsiunčiamas ne vėliau kaip paskutinę termino dieną.

16 Jeigu terminas pasibaigia, kokiomis teisių gynimo priemonėmis gali pasinaudoti ji praleidusios šalys?

Šalys gali pateikti prašymą dėl *restitutio in integrum* ir jame nurodyti termino praleidimą pateisinančias aplinkybes. Teismas turi priimti sąžiningą sprendimą dėl prašymo.

Jeigu šalis arba jos atstovas neatvyksta į teismą konkrečią datą arba praleidžia terminą dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių, neatvykimo į teismą pasekmės, išskyrus toliau nurodytus atvejus, gali būti pašalinamos nurodžius pateisinamas neatvykimo priežastis. Pateisinamų priežasčių nurodyti negalima, jeigu tai aiškiai draudžiama įstatyme, jeigu neatvykimo pasekmių atsiradimui galima užkirsti kelią nenumatytoms priežastims, jeigu teismo sprendime nėra jokių nepalankių aplinkybių, susijusių su neatvykimu, arba jeigu šalis nesilaiko naujo termino, kuris buvo nustatytas atsižvelgiant į prašymą dėl *restitutio in integrum*.

Prašymus dėl *restitutio in integrum* galima pateikti per penkiolika dienų. Šis terminas turi būti pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos, kurią pasibaigė praleistas terminas, arba nuo paskutinės praleisto termino dienos. Tačiau jeigu šalis arba jos atstovas sužino apie praleistą terminą arba kliūtis pašalinama vėliau, terminas prašymui dėl *restitutio in integrum* pateikti pradedamas skaičiuoti nuo to momento, kai šalis sužinojo apie praleistą terminą arba kai kliūtis buvo pašalinta. Praėjus daugiau nei trimis mėnesiais nuo praleisto termino, negalima pateikti prašymo dėl *restitutio in integrum*.

Prašyme dėl *restitutio in integrum* būtina nurodyti termino praleidimo priežastis ir aplinkybes, rodančias, kad terminas buvo praleistas netyčia. Per praleistą terminą neatliktas veiksmas turi būti atliekamas tuo pat metu, kai pateikiamas prašymas dėl *restitutio in integrum*.

Jeigu įstatyme tokia galimybė nenumatyta arba jeigu prašymas dėl *restitutio in integrum* pateiktas suėjus jo pateikimo terminui, prašymas turi būti atmestas nenagrinėjant bylos iš esmės. Ši taisyklė taip pat taikoma, jeigu termino nesilaikymo atveju prašymą dėl *restitutio in integrum* pateikianti šalis, pateikdama šį prašymą, neatliko veiksmo, kurį turėjo atlikti per praleistą terminą.

Sprendimai, kuriais atmetamas prašymas dėl *restitutio in integrum*, gali būti skundžiami.

Paskutinis naujinimas: 15/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.